

Suvestinė redakcija nuo 2021-07-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2003, Nr. [108-4841](#), i. k. 103301MISAK00000521

Nauja redakcija nuo 2021-07-01:

Nr. [D1-338](#), 2021-06-03, paskelbta TAR 2021-06-03, i. k. 2021-12758

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL MIŠKO DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

2003 m. spalio 29 d. Nr. 521
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 15 straipsnio 3 dalimi ir įgyvendindamas 1999 m. gruodžio 22 d. Europos Tarybos direktyvos 1999/105/EB dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga reikalavimus:

1. T v i r t i n u Miško dauginamosios medžiagos nuostatus (pridedama).

Aplinkos ministras

Arūnas Kundrotas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2003 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 521
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2021 m. birželio 3 d. įsakymo Nr. D1-338
redakcija)

MIŠKO DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Miško dauginamosios medžiagos nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja sėklinės miško bazės kilmės ir kokybės, naudojimo, priežiūros ir apsaugos, miško dauginamosios medžiagos (toliau – dauginamoji medžiaga) auginimo, kilmės, kokybės, laikymo ir gabenimo sąlygų, prekybos ir naudojimo miškams želdinti reikalavimus.

2. Nuostatai privalomi fiziniams ir juridiniams asmenims, želdinantiems mišką; kuriantiems, naudojantiems ir prižiūrintiems sėklinę miško bazę; auginantiems, ruošiantiems ir sandėliuojantiems dauginamąją medžiagą ir dauginamosios medžiagos tiekėjams (toliau – tiekėjai). Nuostatų reikalavimai neprivalomi dauginamajai medžiagai (sodmenims ir augalų dalims), jeigu įrodoma, kad ji skirta ne miškų ūkio, bet kitoms reikmėms, eksportuojama ar reeksportuojama į trečiąsias šalis.

3. Visi Nuostatų reikalavimai privalomi Nuostatų 1 priede nurodytų medžių rūšių ir dirbtinių hibridų dauginamajai medžiagai. Nuostatų 1 priede nenurodytų medžių ir krūmų rūšių dauginamajai medžiagai privalomi Nuostatų I ir VI–XII skyriuose nustatyti reikalavimai.

4. Tiekėjai turi būti įtraukti į Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašą Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. D1-318 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

5. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

5.1. **darbinis medžių ar krūmų sėklų bandinys** – pristatomojo medžių ar krūmų sėklų bandinio dalis, paimta vienam sėklų kokybės tyrimui atlikti;

5.2. **genetinis medynas** – vertingai miško medžių populiacijai ar jos daliai saugoti ilgą laiką skirtas plotas valstybiniame, savivaldybės, valstybinio parko draustinyje arba biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijoje esančiame draustinyje;

5.3. **genetiniai miško medžių išteklių** – iš tikrųjų ir galimai naudingi medžiai ir jų dalys;

5.4. **klonų rinkinys** – nustatytų proporcijų skirtingų žinomos kilmės klonų mišinys;

5.5. **medžio klonas** – vegetatyvinių medžio palikuonių visuma;

5.6. **medžių rūšies kilmės rajonas** – teritorija (arba keli plotai), kurioje susidaro beveik vienodos ekologinės sąlygos ir kurioje randami panašių fenotipinių arba genetinių požymių medynai (sėklų šaltiniai), jeigu reikia, atsižvelgiant į aukštį virš jūros lygio;

5.7. **miško dauginamoji medžiaga** – sodmeninės augalų dalys, sėklinė medžiaga, iš jų išauginti sodmenys (sėjinukai ir sodinukai) arba savaiminukai, naudojami miškams įveisti ir atkurti;

5.8. **miško dauginamosios medžiagos auginimas** – procesas, apimantis visas sėklų augimo, gavybos ir sodmenų išauginimo iš sėklų ar sodmeninių augalų dalių stadijas;

5.9. **miško dauginamosios medžiagos kilmės vieta** – geografinė vieta, kurioje auga miško dauginamosios medžiagos (sėklų, vegetatyvinių dalių ir sodmenų) motininiai medžiai;

5.10. **miško dauginamosios medžiagos tiekėjas** – miško dauginamosios medžiagos prekyba ir (ar) importu besiverčiantis fizinis arba juridinis asmuo, kita organizacija, neturinti juridinio asmens statuso, ar jų padalinys;

5.11. **miško medžių genetinis draustinis** – teritorija, skirta genetiškai vertingoms miško medžių populacijoms ar jų dalims saugoti ilgą laiką;

5.12. **miško medžių populiacija** – vienos rūšies giminingų ir laisvai besikryžminančių medžių bendrija, kurios daugelis kartų auga toje pačioje vietoje ir kuri prisitaikiusi prie esamų aplinkos sąlygų;

5.13. **miško sėklų šaltinis** – įvertinti medžiai ir medžių grupės, iš kurių ruošama sėklinė miško medžiaga;

5.14. **miško sodmenys** – iš sėklinės medžiagos, sodmeninių augalų dalių arba savaiminukų išauginti sumedėję augalai, skirti miškui želdinti;

5.15. **miško sodmenų siunta** – vienos medžių rūšies, vienodos kilmės, kokybės ir amžiaus miško sodmenys, išauginti tomis pačiomis sąlygomis, ir siunčiami realizuoti vienu metu;

5.16. **nevietinio medyno kilmės vieta** – geografinė vieta, iš kurios buvo įvežta miško dauginamoji medžiaga medynui įveisti;

5.17. **nevietinio sėklų šaltinio kilmės vieta** – geografinė vieta, iš kurios buvo įvežta miško dauginamoji medžiaga sėklų šaltiniui įveisti;

5.18. **peraugę miško sodmenys** – sodmenys, pasiekę didžiausią aukštį ir amžių, kuriuos viršijus neužtikrinamas jų prigijimas ir kokybiškas augimas miške;

5.19. **pirminis medžių ar krūmų sėklų bandinys** – maža medžių ar krūmų sėklų siuntos dalis, paimta vienu kartu;

5.20. **prekyba miško dauginamąja medžiaga** – miško dauginamosios medžiagos pateikimas prekybai, siūlymas parduoti, pardavimas arba pristatymas kitam asmeniui;

5.21. **pristatomasis bandinys** – bandinys, atrenkamas ir pristatomas į sėklų tyrimo įstaigą sėklų siuntos kokybei nustatyti;

5.22. **sėjinukas** – išaugintas iš sėklos, nepersodintas jaunas medelis ar krūmas;

5.23. **sėklinė miško medžiaga** – kankorėžiai, vaisiai, vaisynai ir sėklos, iš kurių auginami miško sodmenys;

5.24. **sėklinė miško medžių plantacija** – miško žemės sklypas, kuriame auga atrinkti medžių klonai arba sėkliniai palikuonys ir kuris tvarkomas taip, kad jame augantys medžių klonai arba sėkliniai palikuonys lengvai kryžmintųsi, nebūtų apdulkinami už jo ribų augančių medžių, dažnai ir gausiai derėtų ir būtų galima lengvai surinkti sėklinę medžiagą;

5.25. **sėklinis medynas** – produktyvus ir geros kokybės medynas, skirtas sėklai ruošti;

5.26. **sėklų daigumas** – sėklų galėjimas dygti, nustatomas daiginimo metodu tam tikromis sąlygomis laboratorinė įranga ir išreiškiamas sudygusių sėklų procentu per tam tikrą laiką;

5.27. **sėklų dygimo energija** – sudygusių sėklų kiekis pirmojoje daiginimo laikotarpio pusėje, išreiškiamas procentais;

5.28. **sėklų drėgnumas** – vandens kiekis sėklų tiriamajame bandinyje, išreiškiamas procentais nuo pradinės masės;

5.29. **sėklų gyvybingumas** – gyvų sėklų kiekis bandinyje, nustatomas biocheminiu arba pjaustymo metodais ir išreiškiamas procentais nuo bendro sėklų kiekio;

5.30. **sėklų kokybė** – sėklų fizinės ir fiziologinės savybės, užsikrėtimo grybinėmis ligomis ir kenkėjais rodikliai, apibūdinantys sėklų tinkamumą sėjai;

5.31. **sėklų siunta** – nustatytas vienos medžių ar krūmų rūšies tos pačios kilmės sėklų kiekis, kuriam gali būti išduodamas sėklų kokybės patvirtinimo dokumentas;

5.32. **sėklų švarumas** – tiriamosios rūšies švarių sėklų kiekis, išreiškiamas procentais nuo visos siuntos masės;

5.33. **sodinukas** – sodmuo, išaugintas persodinus sėjinuką arba įsišaknijusią sodmeninę augalo dalį;

5.34. **sodmeninės augalų dalys** – stiebo ūglių, lapų ir šaknų atkarpos, pumpurai, atlankos, šaknys, skiepijimui skirti ūgliai, mikrodauginimui skirtos audinių dalys arba gemalai ir bet kokios augalų dalys, iš kurių auginami miško sodmenys;

5.35. **sodmenys su uždara šaknų sistema** – sodmenys, auginami durpių paketuose, puodeliuose, maišeliuose arba kitokiose talpyklėse;

5.36. **sudėtinis medžių ar krūmų sėklų bandinys** – bandinys, gaunamas sumaišant visus iš siuntos paimtus pirminius medžių ar krūmų sėklų bandinius;

5.37. **sumažintasis medžių ar krūmų sėklų bandinys** – tiriamojo medžių ar krūmų sėklų bandinio dalis, ne mažesnė kaip pusė jo svorio;

5.38. **šėimos tėvai** – palikuonims gauti naudojami medžiai, kai tas pats motininis medis dirbtinai apdulkinamas arba kai jis laisvai apsidulkina vieno tėvinių medžio žiedadulkėmis (tikrasis sibas) arba keleto nustatytos ar nenustatytos tapatybės tėvinių medžių žiedadulkėmis (pussibis);

5.39. **vietinis medynas** – medynas, išaugintas arba išaugęs iš miško dauginamosios medžiagos, kilusios iš to paties kilmės rajono;

5.40. **vietinis sėklų šaltinis** – sėklų šaltinis, išaugintas arba išaugęs iš miško dauginamosios medžiagos, kilusios iš to paties kilmės rajono;

6. Kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos suprantamos, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos miškų įstatyme, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos genetiškai modifikuotų organizmų įstatyme ir kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS SĖKLINĖ MIŠKO BAZĖ

7. Sėklinę miško bazę sudaro sėkliniai ir genetiniai medynai, sėklinės miško medžių plantacijos (toliau – sėklinės plantacijos), miško medžių klonų rinkiniai (toliau – klonų rinkiniai), miško medžių selekcijai skirti bandomieji miško medžių želdiniai (toliau – bandomieji želdiniai), miško medžių genetiniai draustiniai (toliau – genetiniai draustiniai), rinkiniai ir elitiniai medžiai, atrinkti medynai, sėklų šaltiniai ir kiti įvertinti sėklinės miško bazės objektai, įrašyti į Genetinių miško medžių išteklių informacinę sistemą (toliau – Informacinė sistema), iš kurių gaunama dauginamoji medžiaga. Sėklinės miško bazės objektai įrašomi į Informacinę sistemą ir išregistruojami iš jos Genetinių miško medžių išteklių informacinės sistemos nuostatų, tvirtinamų Valstybinės miškų tarnybos (toliau – Tarnyba) direktoriaus, nustatyta tvarka.

8. Sėklinės miško bazės objektai atrenkami vadovaujantis Tarnybos tvirtinama Genetinių miško medžių išteklių atrankos metodika ir Nuostatų 9 priedu. Sėklinė miško bazė kuriama ir vystoma taikant pažangius selekcijos metodus, vadovaujantis Nuostatų 10 ir 11 priedų reikalavimais. Iš jos gauta dauginamoji medžiaga naudojama miškui želdinti, moksliniams tyrimams, miško medžių selekcijos ir sėklininkystės darbams vykdyti.

9. Sėklinės plantacijos skirtos selekcinei dauginamajai medžiagai auginti, klonų rinkiniai – vertingoms medžių genetinėms savybėms saugoti ir dauginamajai medžiagai auginti, veisiami vadovaujantis Nuostatų 10 ir 11 priedų reikalavimais. Įveisiant klonų rinkinį, jame turi būti sodinamos ne mažiau kaip 5 vieno klonų rametos.

10. Bandomieji želdiniai skirti įvertinti rinkinių medžių, jų klonų ir populiacijų palikuonių, hibridų ir introdukuotų medžių rūšių paveldimąsias savybes. Jie veisiami vadovaujantis Nuostatų 10 ir 11 priedų reikalavimais.

11. Sėklinės plantacijos, klonų rinkiniai ir bandomieji želdiniai veisiami pagal projektus (Nuostatų 2 priedas). Projektus tvirtina ir veisimo darbus prižiūri Tarnyba. Kasmet iki spalio 15 d. valdytojai ar savininkai Tarnybai turi pateikti visų, ne vyresnių kaip 10 metų, sėklinių plantacijų inventorizacijos duomenis – jų schemose pažymėtus žuvusius, neperspektyvius ir iš poskiepio išaugusius (kai įskiepis negyvas) medžius. Sėklinėse plantacijose ir klonų rinkiniuose žuvus ne vyresniems kaip 7 metų medeliams (klonams), jie turi būti atsodinti tos pačios kilmės, bet ne blogesnės selekcinės vertės nei žuvę medžiais (klonais), laikantis projektuose nurodytos jų išdėstymo schemas. Valdytojai ar savininkai atsodintų medžių (klonų) kodus turi pažymėti plantacijų schemose.

12. Rinkiniai ir elitiniai medžiai skirti ir jų generatyvinės, vegetatyvinės dalys naudojamos medžių selekcijai ir genetiniams miško medžių ištekliams saugoti. Jeigu rinktinis arba elitinis medis patenka į plynojo kirtimo biržę, kirtimus būtina suderinti su Tarnyba.

13. Genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose specialiaisiais kirtimais formuojami skirtingų amžiaus klasių medynai: ažuolynai, pušynai, maumedynai, uosynai, klevynai, bukynai ir guobinių rūšių medynai – iš ne mažiau kaip 4 amžiaus klasių; eglynai,

beržynai, juodalksnynai, liepynai, skroblynai – iš ne mažiau kaip 3 amžiaus klasių, todėl kirtimų būdai ar jų deriniai parenkami, kad būtų sudarytos palankios sąlygos tikslinėms medžių rūšims atželti ir suformuoti įvairaus amžiaus medynus. Kai tokių galimybių nėra, medynai turi būti atkuriami sodmenimis, išaugintais iš to paties sėklinės miško bazės objekto sėklų, pageidautina – kelių metų derliaus sėklų mišinio. Taikant žėlimą skatinančias priemones, šalinama paklotė ir purenamas dirvožemis, iškertamas trakas ir nepageidaujamų medžių rūšių pomiškis. Gretima biržė kertama plynuoju būdu, kai anksčiau iškirstoje biržėje susiformuoja 2–3 m aukščio jaunuolynas.

14. Sėkliniai medynai skirti sėklinės medžiagos ruošai ir selekcinio požiūriu vertingiems genetiniams miško medžių ištekliais saugoti. Naujai atrinktuose sėkliniuose medynuose sėklas ruošti galima tik atlikus specialiuosius kirtimus iki medžių žydėjimo. Atliekant kirtimus medynai išretinami, iškertant su ydomis, pažeistus, nustelbtus medžius, kad medyno skalsumas po kirtimų liktų ne mažesnis kaip 0,5–0,6, o kitų medžių rūšių – ne daugiau kaip 30 proc., ažuolynuose – ne daugiau kaip 40 proc. Medžiai kertami ir ištraukiami nepažeidžiant augančių medžių kamienų ir paviršinių šaknų. Skatinant žėlimą arba renkant nuo žemės sėklinę medžiagą, galima kirsti traką ir menkavertį pomiškį. Kai kyla pavojus, kad medžių rūšių, kurių sėklos renkamos nuo žemės, sėklos bus sunaikintos, sėklinis medynas ar jo dalis aptveržiama tvora, kol medynas bus naudojamas sėklų ruošai. Jeigu sėklos smulkios, lengvai paskleidžiamos vėjo ir jų nuo žemės surinkti neįmanoma, sėklinė medžiaga su subrendusiomis sėklomis renkama nuo nukirstų medžių, kol sėklos pradės natūraliai byrėti. Derliaus metais galima iškirsti pavienius, gausiai derančius medžius, nedarant žalos medynui ir netrukdam jam atželti, iškirsti medžius iš perspektyvaus pomiškio grupių, apie jas sudarant palankesnes sąlygas pomiškiui augti ir plėstis.

15. Sėklinės miško bazės objektus tvarko, veisia, prižiūri, atkuria, pažymi lauke, saugo nuo pažeidimų, ligų ir miško kenkėjų, kitų negatyvių veiksnių, mažinančių medžių gyvybingumą ar keliančių jiems pavojų, jų valdytojai ir savininkai. Juose gali būti vykdoma veikla, taikomos priemonės ir įrengiami įrenginiai, būtini sėklinės miško bazės objektams atkurti, prižiūrėti, saugoti ir ruošti juose dauginamąją medžiagą.

16. Kiekvienam genetiniam draustinui, genetiniam ir sėkliniam medynui, sėklinei plantacijai, klonų rinkiniui, rinktiniam ar elitiniam medžiui, bandomiesiems želdiniams Tarnyba parengia pasus (Nuostatų 3–7 priedai). Vienas paso egzempliorius saugomas Tarnyboje, kitas perduodamas sėklinės miško bazės objektų valdytojui. Pasas saugomas neterminuotai, iki sėklinės miško bazės objekto išregistravimo iš Informacinės sistemos. Pasikeitus sėklinės miško bazės objekto pavadinimui arba valdytojui, Tarnyba išduoda naują pasą. Pasikeitus kitiems paso duomenims, jis gali būti koreguojamas perbraukiant pasikeitusius duomenis, įrašant naujus ir pastabose nurodant duomenų koregavimo priežastį, datą, duomenis koregavusio asmens pareigas, vardą ir pavardę.

17. Taksacinėje medžiagoje prie genetinio draustinio, genetinio ar sėklinio medyno, sėklinės plantacijos, klonų rinkinio, rinktinio ar elitinio medžio, bandomųjų želdinių taksacinės charakteristikos ir sklypuose, kuriuose yra rinktinių ar elitinių medžių, turi būti įrašomi jų kodai Informacinėje sistemoje. Kartografinėje medžiagoje sėklinės miško bazės objekto ribos turi būti pažymėtos sutartiniais ženklais ir įrašyta: „GM“ (genetinis medynas), „SM“ (sėklinis medynas), „GD“ (genetinis draustinis), „SP“ (sėklinė plantacija), „KR“ (klonų rinkinys) ar „BZ“ (bandomieji želdiniai); rinktinis ar elitinis medis turi būti pažymėtas tašku, įrašant „RM“ ar „EM“. Išregistravus sėklinės miško bazės objektus iš Informacinės sistemos, taksoraštyje nurodoma išregistravimo data.

18. Rinktiniai ir elitiniai medžiai miške žymimi taip: ant rinktinių medžių kamienų 1,3 metro aukštyje nudažoma viena, elitinių medžių – dvi 5 cm pločio, lietaus nenuplaunamų baltų dažų juostos, virš jų užrašomas numeris Informacinėje sistemoje. Genetiniai draustiniai, genetiniai ir sėkliniai medynai, bandomieji želdiniai ir klonų rinkiniai miške atibojami spindžiais. Kampiniai ir kas 30–50 m prie ribos augantys medžiai 1,3 m aukštyje, išorinėje sklypo pusėje pažymimi lietaus nenuplaunamų baltų dažų puslankiais, virš kampinių medžių puslankių užrašant „GD“, „GM“, „SM“, „BZ“ ar „KR“.

19. Sėklinės miško bazės objektus vertina, jų apsaugos, tvarkymo, naudojimo ir atkūrimo priemonės ir reikalavimus nustato Tarnyba, prieš tai informavusi el. laišku ar paštu jų valdytojus ar savininkus. Ji ne rečiau kaip kas dešimt metų įvertina sėklinės miško bazės objektų būklę, genetinę

ir selekcinę vertę ir po įvertinimo surašo pažymą, kurioje suprojektuoja privalomas miškininkystės priemonės, jų vykdymo terminus ir pateikia tvarkymo rekomendacijas. Jeigu sėklinės miško bazės objektai patenka į saugomas teritorijas, šios priemonės projektuojamos atsižvelgiant į saugomų teritorijų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir derinamos su saugomų teritorijų direkcijomis, kurių veiklos teritorijoje jie yra.

III SKYRIUS

DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS KILMĖS KATEGORIJOS

20. Nuostatų 1 priede nurodytų ir į miško želdinių rūšinę sudėtį įskaitomų medžių rūšių ir dirbtinių hibridų dauginamąja medžiaga galima prekiauti ir želdinti mišką, jeigu ji priskirta šioms kilmės kategorijoms:

20.1. šaltinio tapatybė nustatyta (N) – dauginamoji medžiaga, gauta iš įvertintų medynų arba miško sėklų šaltinių, augančių viename kilmės rajone ir atitinkančių Nuostatų 8 priedo reikalavimus;

20.2. atrinkta (A) – dauginamoji medžiaga, gauta iš sėklų ruošai atrinktų medynų, genetinių ir sėklinių medynų, genetinių draustinių, augančių viename kilmės rajone, atrinktų populiacijoje pagal fenotipą ir atitinkančių Nuostatų 9 priedo reikalavimus;

20.3. atitinkanti (kokybės) reikalavimus (R) – dauginamoji medžiaga, gauta iš sėklinių plantacijų, šeimos tėvų, klonų arba klonų rinkinių, kurių sudedamosios dalys atrinktos pagal fenotipą individualiu lygmeniu ir atitinka Nuostatų 10 priedo reikalavimus. Bandymai gali būti nepradėti arba pabaigti;

20.4. išbandyta (I) – dauginamoji medžiaga, gauta iš sėklinių plantacijų, šeimos tėvų, klonų arba klonų rinkinių, atitinkančių Nuostatų 11 priedo reikalavimus. Dauginamosios medžiagos pranašumas turi būti įrodytas lyginamuoju bandymu arba įvertinus jos pranašumą, nustatytą remiantis jos sudedamųjų dalių genetiniu įvertinimu.

21. Dauginamąją medžiagą atitinkamai kilmės kategorijai priskiria Tarnyba vadovaudamasi Nuostatų 8–12 priedais ir Tarnybos direktoriaus tvirtinama Genetinių miško medžių išteklių atrankos metodika.

22. Paprastosios pušies, paprastosios eglės, paprastojo ir bekočio ąžuolų, karpotojo beržo, paprastojo uosio, paprastojo skroblo, drebulės ir juodalksnio dauginamąja medžiaga galima želdinti mišką, jeigu ji priskirta „atrinkta“, „atitinkanti (kokybės) reikalavimus“ ir „išbandyta“ kilmės kategorijoms.

23. Vegetatyviniu dauginimo būdu gauta ir dirbtinių hibridų dauginamąja medžiaga galima prekiauti, jeigu ji priskirta „atrinkta“, „atitinkanti (kokybės) reikalavimus“ arba „išbandyta“ kilmės kategorijoms ir atitinka Nuostatų 9–11 priedų reikalavimus. „Išbandyta“ kilmės kategorijai priskirtos dauginamosios medžiagos didesnė dalis turi būti išauginta iš sėklų. Dauginamosios medžiagos, priskirtos „atitinkanti kokybės reikalavimus“ kilmės kategorijai, vieno klonų kopijų turi būti ne daugiau kaip 1 mln. vnt., priskirtos „išbandyta“ kilmės kategorijai – ne daugiau kaip 2 mln. vnt.

24. Genetiškai modifikuota dauginamoji medžiaga turi atitikti Nuostatų 11 priedo reikalavimus ir priskirta „išbandyta“ kategorijai. Jeigu dauginamoji medžiaga gauta iš sėklinės miško bazės objekto, kuris pagal Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymą yra genetiškai modifikuotas organizmas arba sudarytas iš jų, ją leidžiama patiekti rinkai auginti šio įstatymo nustatyta tvarka, atlikus rizikos aplinkai vertinimą ir gavus sutikimą produkto (GMO) tiekimo rinkai veiklai, vadovaujantis Genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-225 „Dėl Genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašo patvirtinimo“, išskyrus atvejus, kai Europos Sąjungos teisės aktai nustato kitaip.

IV SKYRIUS

MEDŽIŲ RŪŠIŲ KILMĖS RAJONAI

25. Fiziniai ir juridiniai asmenys, želdinantys mišką Nuostatų 1 priede nurodytų medžių rūšių ir dirbtinių hibridų dauginamąja medžiaga (išskyrus trešnę, dirbtinius tuopos ir drebulės rūšių hibridus), turi laikytis Nuostatų 13 priede ir 26–28 punktuose nustatytų reikalavimų.

26. Dauginamoji medžiaga, surinkta iš sėklinių plantacijų, naudojama kilmės rajonuose, kuriuose moksliniais arba selekciniais tyrimais nustatytas jos selekcinis efektas arba iš kurių kilę plantacijos klonų arba šeimų motininiai medžiai. Šias naudojimo galimybes nustato Tarnyba ir skelbia savo interneto svetainėje www.amvmt.lt.

27. Neringos savivaldybėje mišką želdinti galima dauginamąja medžiaga, kilusia iš Neringos, Klaipėdos miesto ir rajono, Kretingos rajono savivaldybių vietinių medynų ir vietinių sėklų šaltinių.

28. Įvežti į šalį ir želdinti mišką dauginamąja medžiaga, gauta iš kitų nei nustatyta Nuostatų 13 priede ir 25–27 punktuose sėklinės miško bazės objektų arba teritorijų, kitų Europos Sąjungos šalių galima tik gavus leidimą įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti (toliau – leidimas), išduotą vadovaujantis Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymo Nr. D1-641 „Dėl Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Išduodant leidimą turi būti atsižvelgiama į 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimą 2008/971/EB dėl trečiosiose šalyse išaugintos miško dauginamosios medžiagos lygiavertiškumo su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Sprendimu (ES) Nr. 2021/536, 2015 m. vasario 26 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2015/321), kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2008/989/EB, kuriuo valstybėms narėms pagal Tarybos direktyvą 1999/105/EB leidžiama priimti sprendimus dėl garantijų, suteiktų iš tam tikrų trečiųjų šalių importuotinai miško dauginamajai medžiagai, atitikimo ir 2021 m. gegužės 10 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą (ES) Nr. 2021/773, kuriuo pagal Tarybos direktyvą 1999/105/EB valstybėms narėms leidžiama priimti laikiną sprendimą dėl tam tikrose trečiosiose šalyse išaugintos tam tikrų kategorijų miško dauginamosios medžiagos lygiavertiškumo.

V SKYRIUS

DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS KILMĖS REIKALAVIMAI

29. Skirtinguose sėklinės miško bazės objektuose arba jų grupėse paruošta dauginamoji medžiaga jos rinkimo, pervežimo, perdirbimo, laikymo, auginimo ir prekybos procedūrų metu turi būti atskirose siuntose ir identifikuojama, nurodant šiuos duomenis:

29.1. miško dauginamosios medžiagos kilmės sertifikato (toliau – kilmės sertifikatas) numerį, jeigu jis išduotas (Nuostatų 14 priedas). Jo kopija, patvirtinta dauginamosios medžiagos savininko ar jo įgalioto asmens, turi būti pridedama prie kiekvienos siuntos ją parduodant ar perduodant;

29.2. botaninį pavadinimą (lietuvių ir lotynų kalbomis pagal Botanikos vardų žodyną (Botanikos instituto leidykla, Vilnius, 1998 m.);

29.3. dauginamosios medžiagos kilmės kategoriją;

29.4. paskirtį;

29.5. sėklinės miško bazės objekto pavadinimą;

29.6. sėklinės miško bazės objekto kodą;

29.7. medžių rūšies kilmės rajoną;

29.8. ar medžiaga yra vietinė ar nevietinė, ar jos kilmė nežinoma;

29.9. sėkloms – nurodomi sėklų subrendimo metai, sodmenims – amžius ir tipas (formuotos šaknys, sodinukai, sėjinukai, konteineriuose auginami sodmenys ir pan.);

29.10. ar dauginamoji medžiaga genetiškai modifikuota.

30. Auginant dauginamąją medžiagą, privaloma:

30.1. išsėjant sėklas ar persodinant sėjinukus – pildyti medelyno kortelę (Nuostatų 15 priedas), sudaryti apsėtų ir apsodintų plotų, konteinerių išdėstymo schemas, jose nurodant kilmės

sertifikato numerį, sėklinės miško bazės objekto kodą, medelyno kortelės numerį ir apsėtų ar apšodintų lysvių skaičių;

30.2. lysvės, apsodinti, konteineriais apstatyti plotai, kuriuose auginama dauginamoji medžiaga, lauke turi būti pažymėti etiketėmis, užrašant kilmės sertifikato numerį, sėklinės miško bazės objekto kodą, sėklų pasėjimo arba sodmenų persodinimo datą ir persodintų sodmenų amžių;

30.3. dauginant vegetatyviniu būdu *in vitro* – pildyti žurnalą. Jis pradedamas pildyti paėmus dauginamąją medžiagą nuo motininių medžių ir baigiamas regeneratus perkėlus auginti į šiltnamį. Žurnale kiekvienai dauginamajai medžiagai, paimtai iš skirtingų sėklinės miško bazės objektų, rašoma: sėklinės miško bazės objekto kodas, kiekvienos operacijos atlikimo data ir laikas, operacijos vykdytojas ir padaugintos dauginamosios medžiagos kiekis. Nuostatų 25 priede nurodytos formos miško dauginamosios medžiagos ruošimo kortelės (toliau – ruošimo kortelė) ir medelyno kortelės pildyti nereikia;

30.4. kasmet inventorizuoti auginamus sodmenis, skiepytus sodinukus sėklinėms plantacijoms veisti ir įvertinti jų kokybę.

30.5. jeigu Nuostatų 1 priede nurodytų medžių rūšių ir dirbtinių hibridų dauginamoji medžiaga (sodmenys arba sodmeninės augalų dalys) skirta ne miškų ūkio reikmėms, jos auginimo vietose, apsėtų, apšodintų plotų, konteinerių išdėstymo schemose, pardavimo ar perdavimo dokumentuose (perdavimo aktuose, PVM sąskaitose faktūrose, krovinio važtaraščiuose) ir etiketėse turi būti įrašyta „ne miškų ūkio reikmėms“.

31. Parduodami ar perduodami dauginamąją medžiagą, tiekėjai privalo:

31.1. pirkėjui (gavėjui) pateikti kilmės sertifikato, miško sėkloms (toliau – sėklos) papildomai – Nuostatų 16 priede nurodytos pažymos apie miško sėklų kokybę kopijas, patvirtintas pardavėjo ar jo įgalioto asmens;

31.2. sėklas parduoti užplombuotoje pakuotėje, kuri užplombuojama taip, kad atidarius ji nebetiktų naudoti pakartotinai;

31.3. prie kiekvienos sodmenų siuntos pakuotės (taros) pritvirtinti etiketę, kurioje nurodytas kilmės sertifikato numeris ir sėklinės miško bazės objekto kodas, jei „išbandyta“ kategorijos dauginamoji medžiaga gauta iš laikinai patvirtintos sėklinės miško bazės, etiketėje turi būti įrašyta „Išbandyta (patvirtinta laikinai)“; sėkloms – užpildoma miško sėklų etiketė (Nuostatų 17 priedas);

31.4. pardavimo ar perdavimo dokumentuose (perdavimo, darbų priėmimo aktuose, PVM sąskaitose faktūrose, krovinio važtaraščiuose) nurodyti kilmės sertifikato numerį, datą ir sėklinės miško bazės objekto kodą.

32. Miško valdytojas ar savininkas miškui želdinti panaudotos dauginamosios medžiagos kilmės sertifikatų patvirtintas kopijas ir jos įsigijimo dokumentus privalo saugoti kartu su miško želdinimo ir žėlimo projektais arba vidinės miškotvarkos projektais, jeigu informacija apie kilmę (kilmės sertifikato Nr. ir sėklinės miško bazės objekto kodas) neįrašyta į Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastrą. Parduodant ar perduodant miško sklypus, kai informacija apie miško želdinimui panaudotos dauginamosios medžiagos kilmę neįrašyta į Miškų valstybės kadastrą, šie dokumentai turi būti perduodami jų pirkėjui arba patikėtiniui. Kai mišką pagal sutartį atkuria ar įveisia kitas asmuo, šiuos dokumentus jis turi perduoti miško valdytojui ar savininkui.

33. Tiekėjai kilmės sertifikatų, pažymų apie miško sėklų kokybę, miško sėklų kokybės nustatymo aktų (Nuostatų 18 priedas) kopijas, medelyno korteles ir dauginamosios medžiagos auginimo schemas turi saugoti ne trumpiau kaip 3 metus po jos realizacijos.

34. Tiekėjai teikia Tarnybai duomenis apie parduotą, perduotą, laikinai įvežtą į šalį dauginamąją medžiagą ir šalyje pasėtas medžių rūšių sėklas, užpildydami Nuostatų 19 ir (ar) 20 prieduose nurodytų formų pažymą ir laikydamiesi šių terminų:

34.1. apie šalyje parduotus ar perduotus miško sodmenis – du kartus per metus: iki birželio 15 d. ir iki lapkričio 30 d.;

34.2. apie šalyje pasėtas medžių rūšių sėklas – iki birželio 15 d., kai pasėta vėliau – per 15 darbo dienų pasėjus;

34.3. apie šalyje parduotas ar perduotas medžių rūšių sėklas, į kitas šalis parduotas ar perduotas sėklas ir miško sodmenis – ne vėliau kaip per 15 darbo dienų įvykus perdavimo ar

pardavimo sandoriui.

VI SKYRIUS

DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS RUOŠA IR SIUNTŲ SUDARYMAS

35. Į želdinių rūšinę sudėtį įskaitomų Nuostatų 1 priede nurodytų medžių rūšių dauginamoji medžiaga ruošiama į Informacinę sistemą įrašytuose sėklinės miško bazės objektuose. Jei planuojama ruošti kitur, būtina prašyti Tarnybos įvertinti sėklinės miško bazės objektą ir įrašyti jį į Informacinę sistemą.

36. Medžių rūšių sėklos (toliau – sėklos) ruošiamos, kai medynų derėjimas įvertinimas 3–5 balais. Jei derėjimas įvertinimas 1–2 balais, sėklas ruošti draudžiama.

37. Genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose, klonų rinkiniuose, sėklinėse plantacijose kasmet, kituose sėklinės miško bazės objektuose, – kai juose planuojama rinkti sėklinę miško medžiagą, atliekami žydėjimo ir derėjimo stebėjimai, vadovaujantis Nuostatų 21 priedu ir Tarnybos direktoriaus tvirtinamomis Laukiamo sėklinės medžiagos derliaus sėklinėse miško medžių plantacijose įvertinimo rekomendacijomis. Miškų valdytojai Tarnybai turi pateikti jų derėjimo žiniaraštį (Nuostatų 22 priedas): beržo, drebulės ir guobinių – iki birželio 15 d., kitų medžių rūšių – iki rugsėjo 1 d.

38. Ruošiant dauginamąją medžiagą kito miško valdytojo ar savininko miške, būtina turėti jo raštišką sutikimą su įrašytu galiojimo terminu.

39. Dauginamosios medžiagos ruošėjai, iš jų – ruošiantys dauginamąją medžiagą miško medžių selekcijai (toliau – ruošėjai), likus ne mažiau kaip 3 kalendorinėms dienoms iki ruošos pradžios, turi apie tai raštu arba elektroniniu laišku informuoti Tarnybą, nurodydami tikslią ruošos vietą, pradžią ir apytikrę jos trukmę ir planuojamos paruošti dauginamosios medžiagos kiekį. Jei pranešime nurodyta ruošos pradžia pasikeičia, Tarnybą apie tai būtina informuoti ne vėliau kaip prieš vieną darbo dieną iki ruošos pradžios. Tarnyba tikrina, ar dauginamoji medžiaga ruošiama nurodytuose sėklinės miško bazės objektuose.

40. Prieš pradėdant ruošti sėklas atliekamas išankstinis sėklų kokybės tyrimas. Jį gali atlikti sėklų savininkas arba Tarnyba, kuri išduoda pažymą apie išankstinio miško sėklų kokybės tyrimo rezultatus (Nuostatų 23 priedas). Siunčiant bandinius į Tarnybą išankstiniam sėklų kokybės tyrimui, kartu pateikiamas Nuostatų 24 priede nurodytos formos miško sėklų kokybei nustatyti pristatomųjų bandinių atrinkimo aktas (toliau – bandinių atrinkimo aktas). Jame turi būti pažymėta, kad bandiniai siunčiami išankstiniam kokybės tyrimui. Siuntos sudarymo data, numeris, svoris ir taros vienetų skaičius nerašomi.

41. Ruošiant dauginamąją medžiagą būtina laikytis darbo saugos reikalavimų. Dauginamoji medžiaga ruošiama nelaužant šakų, nepažeidžiant medžių, nesuglundinant ir nesuardant dirvožemio, nepakenkiant sėklinės miško bazės objekto būklei.

42. Ruošėjai nuo pat ruošos pradžios turi pildyti ruošimo kortelę. Ji pildoma per visą ruošos laiką, kiekvieną dieną pasveriant arba suskaičiuojant (maišais, dėžėmis ar kitais taros vienetais) paruoštą dauginamąją medžiagą ir įrašant šiuos duomenis ruošimo kortelės IV dalyje. Užpildžius ruošimo kortelės I ir IV dalis, į aižyklą ar vaisių perdirbimo vietą kartu su dauginamąja medžiaga pristatomas ruošimo kortelės originalas. Jeigu vienos siuntos dauginamąją medžiagą rinko keli ruošėjai arba sėklinės miško bazės objekte (objektų grupėje) ji ruošta per kelis kartus, pildoma jungtinė ruošimo kortelė, užpildant tik jos I dalį ir pridėdant atskirų ruošėjų ruošimo korteles su užpildytomis I ir IV dalimis. Ruošiant medžių rūšių dauginamąją medžiagą, aižykleje ar vaisių perdirbimo vietoje užpildžius jungtinės ruošimo kortelės II ir III dalis, vienas jos egzempliorius grąžinamas dauginamosios medžiagos savininkui, antras – su dauginamąja medžiaga perduodamas į sėklų sandėlį. Jungtinės ruošimo kortelės originalas su visomis ruošimo kortelėmis ir atrinktu pristatomuoju bandiniu siunčiamas Tarnybai. Su krūmų sėklų siuntų pristatomaisiais bandiniais Tarnybai perduodama tik viena ruošimo kortelė arba jungtinė ruošimo kortelė, kurios IV dalis nepildoma. Ruošiant dauginamąją medžiagą selekcijai, pildoma ruošimo kortelės V dalis ir jos kopija siunčiama Tarnybai.

43. Vadovaudamasi ruošimo kortelės arba jungtinės ruošimo kortelės duomenimis, Tarnyba

išduoda kilmės sertifikatą. Jis gali būti panaikinamas nustačius, kad pateikti suklastoti dokumentai ir (ar) neteisinga informacija, kurios pagrindu išduotas kilmės sertifikatas.

44. Jeigu dauginamoji medžiaga naudojama selekciniais ar moksliniams tyrimams, juos atliekantis asmuo privalo apie tai informuoti Tarnybą nurodydamas sėklinės miško bazės objekto, kuriame paruošta dauginamoji medžiaga, kodą Informacinėje sistemoje; jei ji paruošta kitoje šalyje – sėklinės miško bazės objekto kodą šios šalies nacionaliniame registre arba medyno (sėklų šaltinio), koordinatės pasaulinėje koordinačių sistemoje (WGS) ir sėklinės miško bazės objekto taksacinius duomenis (aukštį virš jūros lygio, medžių rūšį (medyno rūšinę sudėtį), plotą, amžių, vidutinį aukštį ir skersmenį, tūrį, skalsumą).

45. Paruošus dauginamąją medžiagą, atsižvelgus į jos kilmę, tai pačiai siuntai priskiriama tame pačiame sėklinės miško bazės objekte arba jų grupėje vieno sezono metu paruošta dauginamoji medžiaga ir sudaromos siuntos. Jos numeruojamos ir nurodoma sudarymo data. Sėklų siunta sudaroma ir pristatomasis bandinys atrenkamas laikantis Nuostatų 26 priedo reikalavimų. Pristatomasis bandinys supilamas į švarų maišelį ir į jį įdedama miško sėklų etiketė. Tokia pati etiketė pritvirtinama prie kiekvienos sėklų taros ir įdedama į jos vidų. Gavus iš Tarnybos kilmės sertifikatą, jo numeris ir data įrašomi į miško sėklų etiketę. Sėklų siuntų pristatomieji bandiniai atrenkami ir išsiunčiami į Tarnybą sėklų kokybei nustatyti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo siuntų sudarymo.

46. Juridinio asmens, sandėliuojančio sėklas, vadovas skiria asmenį, atsakingą už pristatomųjų bandinių atrinkimą, sėklų laikymą, sėklų siuntų tapatybės išsaugojimą ir apie tai praneša Tarnybai. Jei sėklų savininkas – privatus asmuo, jis atrenka pristatomuosius bandinius. Pristatomųjų bandinių atrinkimo aktas surašomas 2 egzemplioriais: vienas egzempliorius siunčiamas Tarnybai su pristatomuoju bandiniu.

47. Tarnybai suderinus raštu, iš „šaltinio tapatybė nustatyta“ arba „atrinkta“ kilmės kategorijoms priskirtos dauginamosios medžiagos, surinktos iš kelių to paties kilmės rajono sėklinės miško bazės objektų, galima sudaryti vieną siuntą. Tarnyba sėklinės miško bazės objektų pasuose turi nurodyti sėklinės miško bazės objektų, kuriuose paruošta dauginamoji medžiaga gali būti toje pačioje siuntoje, grupės. Jeigu siunta sudaroma iš to paties kilmės rajono keliuose sėklinės miško bazės objektuose surinktų sėklų, priskirtų „šaltinio tapatybė nustatyta“ arba „atrinkta“ kilmės kategorijoms, išduodamame kilmės sertifikate nurodomas kiekviename sėklinės miško bazės objekte surinktų sėklų kiekis, panaudotas siuntai sudaryti.

48. Iš kelių sėklų siuntų likučių galima sudaryti vieną siuntą ir išduoti naują kilmės sertifikatą. Dėl to sėklų savininkas ne vėliau kaip prieš mėnesį iki sėklų išsėjimo turi kreiptis į Tarnybą ir užpildyti Nuostatų 27 priede nurodytos formos prašymą. Jeigu sujungiamos siuntos, sudarytos iš tame pačiame sėklinės miško bazės objekte surinktų, bet skirtingais metais subrendusių sėklų, kilmės sertifikate turi būti nurodyti sėklų subrendimo metai ir kiekvienais metais surinktų sėklų kiekis, panaudotas sėklų siuntai sudaryti.

49. Valstybinių miškų valdytojai sėklų derliaus metais (derėjimo įvertinimas 3–5 balai) iš I–II kokybės klasės sėklų turi sudaryti rezervinį fondą: pušies sėklų – 3 metams, eglės – 7 metams ir jį atnaujinti, pirmiausia pasėjant seniausias ir blogiausios kokybės sėklas.

VII SKYRIUS

REIKALAVIMAI SĖKLŲ KOKYBEI

50. Nuostatų 1 priede nurodytų medžių rūšių sėklų siuntų kokybė tiriama Tarnyboje, neatsižvelgiant į siuntų svorį. Kitų medžių ir krūmų rūšių siuntų, sveriančių 3 kg ir mažiau, kokybė Tarnyboje tiriama tik sėklų savininkui pageidaujant; jis iki einamųjų metų lapkričio 30 dienos turi Tarnybai pateikti šių rūšių sąrašą, nurodydamas einamaisiais metais paruoštų siuntų pagal rūšis svorį.

51. Stambių (ąžuolo, kaštono, buko, klevo, lazdyno ir riešutmedžio) sėklų kokybę gali nustatyti sėklų savininkas pjaustymo būdu ne vėliau kaip per 10 dienų nuo siuntų sudarymo, vadovaudamasis Nuostatų 28 priede nurodyta Medžių ir krūmų sėklų gyvybingumo tyrimo

pjaustymo būdu metodika. Nustatęs sėklų kokybę, jis užpildo miško sėklų kokybės nustatymo aktą ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas kartu su bandinių atrinkimo aktu ir ruošimo kortele išsiunčia Tarnybai.

52. Lapuočių medžių ir krūmų sėklų pristatomieji bandiniai kokybei ištirti į Tarnybą siunčiami tik orui pralaidžiuose medžiaginiuose maišeliuose su bandinių atrinkimo aktu ir ruošimo kortelių originalais.

53. Nustatant sėklų kokybę, tiriamos šios sėjamosios savybės: daigumas (gyvybingumas), dygimo energija, drėgnumas, 1000 sėklų svoris, švarumas. Sėklos tiriamos daiginimo, biocheminiu ir pjaustymo metodais. Ilgo dygimo periodo sėkloms taikomas biocheminis ar pjaustymo metodas. Biocheminis metodas naudojamas ir kai norima greitai ištirti sėklų kokybę, įsigyti einamojo sezono derliaus sėklų, kai sėklų daigumo tyrimas dar nebaigtas. Šiuo atveju Tarnyba tiekėjui sėklas gali leisti parduoti tik pirmajam pirkėjui. Pardavęs sėklas, tiekėjas apie tai turi informuoti Tarnybą Nuostatų 34 punkte nustatyta tvarka.

54. Sėjai naudojamų sėklų kokybė turi atitikti Nuostatų 29 priedo reikalavimus. Tiriant kitų, šiame priede nenurodytų medžių ir krūmų rūšių sėklas, kokybės klasės nenustatomos, bet pateikiami tyrimo metu nustatytų jų sėjamųjų savybių rezultatai.

55. Ištyrusi sėklų sėjamasias savybes, Tarnyba asmeniui, sandėliuojančiam sėklas, išduoda pažymą apie miško sėklų kokybę.

56. Pakartotinai tiriant sėklų kokybę pristatomieji bandiniai į Tarnybą siunčiami likus ne mažiau kaip mėnesiui iki pažymos apie miško sėklų kokybę galiojimo pabaigos. Atsiradus išoriniams sėklų pakitimams (pakitus sėklų spalvai, būdingam rūšiai blizgesiui, atsiradus pelėsiui ir kt.) bent vienoje siuntos taroje, visa siunta džiovinama ir jos kokybė tirinama pakartotinai.

57. Sėklų savininkas ar asmuo, sandėliuojantis sėklas, gavęs iš Tarnybos nurodymą išvalyti sėklų siuntą, per 30 kalendorinių dienų nuo nurodymo gavimo dienos turi jas išvalyti ir Tarnybai pateikti pakartotinio miško sėklų išvalymo aktą (Nuostatų 30 priedas), iš išvalytos siuntos atrinktą pristatomąjį bandinį ir bandinių atrinkimo aktą.

58. Sėklų savininkas arba asmuo, sandėliuojantis sėklas, privalo užtikrinti, kad sėklos būtų laikomos tinkamomis sąlygomis ir išsaugoti sėklų siuntų tapatybę. Asmuo, sandėliuojantis sėklas, privalo per 20 darbo dienų raštu informuoti sėklų savininką apie pirmą kartą ar pakartotinai (jeigu pasikeičia sėklų kokybės rodikliai) ištirtos sėklų siuntos kokybę.

VIII SKYRIUS

SĖKLŲ IR SĖKLINĖS MEDŽIAGOS LAIKYMAS, PERDIRBIMAS, GABENIMAS IR PARUOŠIMAS SĖJAI

59. Sėklos turi būti laikomos ir gabenamos specialioje taroje, atsižvelgiant į jų atsparumą išdžiūvimui, sandėliavimo sąlygas:

59.1. hermetiškoje – sandarioje stiklinėje, skardinėje ar plastikinėje taroje ir užlydytuose polietileno maišuose laikomos sėklos, toleruojančios stiprų išdžiovinimą, kurias galima išdžiovinti iki 10 proc. ir mažiau drėgnumo, nepakenkiant jų gyvybingumui. Plastikinė ir skardinė tara turi būti pagaminta iš sėkloms nekenksmingos medžiagos arba padengta joms nekenksminga apsaugine plėvele, polietileno maišai – iš šalčiui atsparios plėvelės. Hermetiškoje taroje sėklos gali būti laikomos nevėdinamoje aplinkoje. Kai sėklos laikomos 2–10 metų, optimali patalpų temperatūra turi būti nuo 0 °C iki – 4 °C, laikant ilgiau kaip 10 metų, – nuo – 10 °C iki – 15 °C;

59.2. riboto pralaidumo orui taroje – iki 100 litrų talpos įvairiose medinėse, plastikinėse ir metalinėse statinėse, kelių sluoksnių popieriniuose maišuose, atviruose ar nesandariai uždengtuose stiklainiuose laikoma labai nedaug sėklų, netoleruojančių išdžiūvimo ir šalčio, išlaikančios gyvybingumą tik būdamos pakankamai drėgnos (platanalpio ir cukrinio klevo sparnavaisiai, paprastojo, bekočio ir raudonojo ąžuolo gilės, paprastojo kaštono vaisiai). Sėklas reikia nuolat vėdinti. Kad jos galėtų išlaikyti atitinkamą drėgnumą, patalpos drėgnumas turi būti 60–70 proc., temperatūra – nuo –3 °C iki +5 °C. Šie reikalavimai taikomi ir laikant stratifikuojamas sėklas.

59.3. laidžioje orui taroje – įvairiose medinėse ir plastikinėse dėžėse ažūrinėmis sienelėmis, vieno sluoksnio popieriniuose maišuose, vytelių ar vielinėse pintinėse, natūralios ar sintetinės medžiagos, tinklo maišuose laikomos mažo tūrio (iki 100 litrų) kankorėžių, vaisių ir visų padidintą vandens kiekį turinčių sėklų siuntos, stratifikuojamos sėklos.

59.4. kankorėžių, vaisių ir padidintą vandens kiekį turinčių sėklų ar sėklinės medžiagos siuntas, kurių tūris didesnis kaip 100 l, galima laikyti krūvose ir aruoduose. Krūvos ilgis ir plotis neribojamas ir priklauso nuo sėklų ar sėklinės medžiagos kiekio ir galimybės prižiūrėti. Drėgna sėklinė medžiaga (tųjų, baltosios eglės ir kt.) supilama ne storesniu kaip 15 cm sluoksniu; šviežiai surinkti eglės ir pušies kankorėžiai – ne aukštesnėse kaip 50 cm krūvose. Išdžiūvusios lapuočių rūšių sėklos ir spygliuočių smulkūs kankorėžiai gali būti laikomi iki 40 cm, eglės ir pušies kankorėžiai – iki 1,5 m sluoksniu, jeigu jie bus vėdinami ir periodiškai permaišomi.

60. Sėklinę medžiagą laikant orui pralaidžioje taroje ir krūvose, patalpos turi būti sausos, intensyviai vėdinamos, užtikrinama, kad oras pateks į visus sluoksnius. Tara, kurioje laikoma sėklinė medžiaga, neturi tarpusavyje glaustis. Gabenant sėklinę medžiagą orui pralaidžioje taroje ar supylus į krūvas, reikia ją apsaugoti nuo lietaus.

61. Kankorėžių aižymo ir sėklinės medžiagos perdirbimo technologijos parenkamos, kad nesumažintų sėklų gyvybingumo ir išsaugotų siuntų grynumą. Asmuo, aižantis sėklas ar perdirbantis sėklinę medžiagą, suderinęs su Tarnyba, turi patvirtinti sėklų ruošimo technologijos taisykles ir pildyti Nuostatų 31 priede nurodytos formos kankorėžių aižymo žurnalą.

62. Sėklos ruošiamos sėjai atsižvelgiant į jų biologines savybes, užkrėtimą grybinėmis ligomis, kenkėjais: stratifikuojamos, padidinamas luobelį laidumas drėgmei, dezinfekuojamos ir dezinfekuojamos.

IX SKYRIUS

REIKALAVIMAI MIŠKO MEDELYNŲ PASĖLIAMS IR PERSODINAMIEMS SODMENIMS

63. Sėjinukai miško medelynuose atvirame grunte turi būti auginami ne tankiau kaip nurodyta Nuostatų 32 priede.

64. Sėjinukai atvirame grunte persodinami anksti pavasarį, neprasidėjus vegetacijai, vasarą – kai susiformuoja tvirtas, ryškus viršūninis ūglis su besiformuojančiu pumpuru ir rudenį, pasibaigus medžių vegetacijai.

65. Persodinamas sėjinukas laikomas nekokybišku, jeigu turi bent vieną iš šių defektų:

65.1. stiebelis ir paskutiniųjų metų viršūninis ūglis pažeistas kenkėjų arba mechanškai;

65.2. viršūninis ūglis be pumpuro arba pumpuras pažeistas;

65.3. spygliuočių medžių rūšių sėjinuko viršūnėje arba šakučių galuose yra parudavusių spyglių arba spyglių galiukų;

65.4. spygliuočių medžių rūšių sėjinuko apatinėje stiebelio dalyje parudavę spygliai užima daugiau kaip 1/3 stiebelio ilgio;

65.5. trumpas viršūninis ūglis su susiformavusiu pumpuru, apaugęs trumpų ir tankių spyglių kuokštais;

65.6. sėjinuko spygliai po ilgalaikio saugojimo – geltoni, rudi ar šviesiai žali;

65.7. su daugiau kaip vienu stiebeliu;

65.8. su daugiau kaip vienu viršūniniu ūgliu;

65.9. stiebelis išlinkęs;

65.10. liemeninė šaknis su mechaniniais arba kenkėjų pažeidimais;

65.11. šaknų sistemą sudaro tik liemeninė šaknis be šoninių šaknelių;

65.12. šaknų sistema neproporcingai maža, palyginti su antžemine dalimi;

65.13. šaknų sistema su akivaizdžiais išdžiūvimo požymiais;

65.14. su storomis šakomis (storesnės už viršūninį ūglį);

65.15. suglebęs, ištįsęs, nustelbtas.

66. Visų medžių rūšių sėjinukai, kurių aukštis persodinant – 50 proc. ir daugiau žemesni už nurodytą Nuostatų 33 priede, laikomi nekokybiškais.

X SKYRIUS

MIŠKO SODMENŲ KOKYBĖ

67. Miško sodmenų (toliau – sodmenys) kokybė vertinama vizualiai ir matuojant. Vizualiai vertinama:

- 67.1. sodmenų gyvybingumas;
- 67.2. šaknų sistemos išsivystymas;
- 67.3. sumedėjimas;
- 67.4. pažeidimai;
- 67.5. stiebelio forma, šakotumas.

68. Vertinant sodmenis matavimo būdu, jei tai atliekama inventorizacijos metu, jų kokybė nustatoma vadovaujantis Nuostatų 34 priede nurodyta metodika. Jei sodmenų kokybės rodikliai nustatomi juos parduodant ar perduodant, pasirenkamas atsitiktinis bandinys, kuris sudaromas taip: kai siuntoje yra iki 1000 sodmenų – ne mažiau kaip 10 proc. siuntos sodmenų kiekio; kai siuntoje yra daugiau kaip 1000 sodmenų – ne mažiau kaip 100 vienetų. Sodmenys imami iš įvairių, ne mažiau kaip iš 10 siuntos vietų. Bandinio tikrinimo rezultatai taikomi visai siuntai.

69. Vienoje sodmenų siuntoje turi būti ne mažiau kaip 95 proc. sodmenų, atitinkančių visus kokybės reikalavimus.

70. Sodmuo laikomas nekokybišku, jeigu turi bent vieną iš šių defektų:

- 70.1. neužgijusias arba nesurandėjusias žaizdas, išskyrus žaizdas, padarytas šalinant nereikalingus ūglius ir žaizdas ant šakučių;
- 70.2. apatinė stiebelio dalis prie šaknies kalelio išlinkusi daugiau kaip 30°;
- 70.3. turi daugiau kaip 1 stiebelį;
- 70.4. turi daugiau kaip vieną paskutiniųjų metų viršūninį ūglį (išskyrus ažuolo);
- 70.5. nesumedėję ūgliai ir neišsivystę viršūniniai pumpurai;
- 70.6. ūglis be viršūninio pumpuro (išskyrus iškastą vegetacijos metu);
- 70.7. dideli, gyvybingumui pavojingi, paskutiniųjų metų ūglio spyglių pažeidimai;
- 70.8. pažeistas šaknies kaklelis;
- 70.9. labai susisukusi arba užlenkta pagrindinė šaknis (išskyrus išaugintą iš gyvašakės);
- 70.10. be šoninių šaknų arba jos labai sužalotos;
- 70.11. pažeistas ligų ir kenkėjų (kai spyglių nugraužimai viršija 20 proc., šaknų ir stiebelio paviršiaus – 10 proc., pagrindinės šaknies ir stiebelio perimetro – 30 proc.);
- 70.12. su pastebimais pažeidimais, atsiradusiais neteisingai laikant iškassus (perdžiūvęs, perkaitęs, surūgęs, apipuvęs);
- 70.13. šaknų masė mažesnė kaip 1/3 antžeminės dalies masės.

71. Sodmuo laikomas peraugusiu, jeigu jo aukštis daugiau kaip du kartus didesnis už nurodytą Nuostatų 33 priede.

72. Sodmenų su uždara šaknų sistema aukštis neturi viršyti: spygliuočių – daugiau kaip 2,5 karto konteinerio aukščio, lapuočių – 4,5 karto.

73. Sodmenų su uždara šaknų sistema šaknys turi būti kuokštinės, ne spiralės ar kamuolio formos. Šaknų skeletą turi sudaryti taisyklingai nulaibėjusi pagrindinė šaknis ir per visą jos ilgį atsišakojusios šoninės šaknys. Konteinerių tipas ir dydis parenkami, kad šaknų sistema nesideformuotų.

74. Realizuojamų sodmenų matmenys, tuopos, drebulės ir dirbtinių jų rūšių hibridų (*Populus* spp.), išaugintų iš ūglių ar atžalų, kokybė turi atitikti Nuostatų 33 priede nurodytus reikalavimus.

75. Skiepytų sodinukų sėklinėms plantacijoms veisti kokybė turi atitikti Tarnybos direktoriaus tvirtinamus Skiepytų sodinukų sėklinėms miško medžių plantacijoms įveisti kokybės reikalavimus.

XI SKYRIUS

SODMENŲ RŪŠIAVIMAS, PARUOŠIMAS REALIZACIJAI IR GABENIMAS

76. Sodmenys atviro grunto medelynuose iškasami baigę arba dar nepradėję vegetuoti. Rudenį iškasami lapuočių medžių ir maumedžio sodmenys, jei jie bus laikomi per žiemą iki pavasario, turi būti be lapų (spyglių), o jų ūgliai – sumedėję.

77. Jei prieš iškasant sodmenis jų šaknys pakirstos, prieš sodinimą patrupinamos tik šoninės šaknys. Prieš iškasant sodmenis, kurie bus laikomi per žiemą iki kito vegetacijos periodo, reikia juos apdoroti fungicidais prieš pelėsius grybus.

78. Iškastus sodmenis būtina apsaugoti nuo saulės, vėjo ir šalčio: nedelsiant sudėti į lauko konteinerius arba laikinai prikasti jų iškasimo vietose, lauko konteinerius uždengti drėgmę sulaikančia medžiaga.

79. Prikastus spygliuočių sodmenis galima laikyti ne ilgiau kaip 1 savaitę. Laikyti per žiemą galima tik ledainėse ir šaldytuvuose, kuriuose reguliuojama drėgmė ir temperatūra. Per žiemą laikomi sodmenys turi būti supakuoti specialioje taroje arba apipurkšti vandens garavimą iš jų mažinančiomis medžiagomis (antitranspirantais).

80. Iškasti sodmenys rūšiuojami sodmenų rūšiavimo patalpose.

81. Rūšiuojant sodmenų aukštis matuojamas nuo šaknies kaklelio iki viršūninio pumpuro. Sodmenų, kurių aukštis nuo šaknies kaklelio – iki 30 cm, aukštis matuojamas ± 1 cm tikslumu; sodmenų, kurių aukštis nuo šaknies kaklelio – daugiau kaip 30 cm, aukštis matuojamas $\pm 2,5$ cm tikslumu. Sodmenų storis matuojamas $\pm 0,5$ mm tikslumu ties žemės paviršiumi. Iškastų sodmenų šaknies kaklelio storis matuojamas pereinamoje nuo šaknų į stiebelį dalyje, išsiskiriančioje pakitusia žievės struktūra ir spalva.

82. Išrūšiuoti sodmenys rišami į ryšulius. Vienaime ryšulyje gali būti tik vienos sodmenų siuntos sodmenys. Sodmenų skaičius ryšuliuose priklauso nuo jų dydžio, galimybės apdoroti priemonėmis, apsaugančiomis nuo ligų, kenkėjų ir šaknų išdžiūvimo, transportuoti.

83. Medelynuose išrūšiuotų ir realizacijai skirtų sodmenų šaknys turi būti patrupintos ir apdorotos tirpalais ar kitomis priemonėmis, apsaugančiomis šaknis nuo išdžiūvimo, išskyrus sodmenis, kurie per žiemą bus laikomi sodmenų saugyklose–šaldytuvuose.

84. Tiekėjai realizacijai skirtų sodmenų siuntą, neatitinkančią kokybės reikalavimų, privalo per 3 darbo dienas perrūšiuoti ir apie tai informuoti Tarnybą. Perrūšiuotų sodmenų siuntą galima realizuoti tik gavus raštišką Tarnybos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sutikimą.

85. Sodmenys jų iškasimo ir sodinimo vietose gali būti laikomi trumpą (ne ilgiau kaip 1 savaitę spygliuočių medžių rūšys ir 2 savaites lapuočių medžių rūšys) arba ilgą laiką (sniego–ledo saugyklose, rūšiuose, šaldytuvuose) iki kito vegetacijos sezono.

86. Sodinimo vietose uždaruose konteineriuose arba dėžėse sodmenis galima laikyti tik juos apsaugojus nuo šutimo.

87. Laikant sodmenis trumpą laiką, jie turi būti apsaugoti nuo tiesioginių saulės spindulių, užpylimo vandeniu, graužikų ir žvėrių pažeidimų.

88. Į duobes sodmenys dedami palaidi arba surišti į ryšulius, šaknys užpilamos 5–10 cm storio žemės sluoksniu, nepaliekant tarp šaknų didelių tuščių erdvių. Duobių gylis toks, kad ne mažiau kaip 2/3 sodmenų aukščio būtų duobėje. Dalį lapuočių sodmenų stiebų galima užpilti žemėmis.

89. Sodmenys prikasami pavėsyje, lengvos granulimetrinės sudėties dirvožemyje. Netinka sunkios, užmirkstančios dirvos, kuriose augalų šaknys sulimpa ir gali supūti. Jei oras sausas, sodmenys duobėse palaistomi. Laistant negalima nuplauti žemės likučių nuo smulkių sodmenų šaknų.

90. Specialiuose maišuose sudėti sodmenys laikomi ne ilgiau kaip 2 savaites.

91. Sodmenys su uždara šaknų sistema laikomi pavėsyje, kontroliuojant drėgmės kiekį substrate ir prireikus palaistant.

92. Šaldytuvuose galima laikyti visų medžių rūšių sodmenis. Jie turi būti ramybės būsenos.

93. Laikant sodmenis šaldytuvuose ilgiau kaip 8 savaites, juos reikia apipurkšti arba apdūminti fungicidais.

94. Pervežant sodmenis, jie turi būti sudedami į maišus, pakuotes, uždengiami brezentu, kita panašia medžiaga arba apsaugoti kitais būdais, kad jie ir jų šaknys neišdžiūtų.

XII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

95. Tarnyba vertina sėklinės miško bazės kokybę, naudojimą ir atkūrimą, dauginamosios medžiagos ruošą, auginimą, kilmę, kokybę, naudojimą, laikymą ir prekybą, turi teisę uždrausti prekiauti ar želdinti mišką dauginamąja medžiaga, neatitinkančia Nuostatų reikalavimų.

96. Tarnybos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu šalyje paruošta ar įvežta iš kitų šalių Nuostatų reikalavimų neatitinkanti dauginamoji medžiaga arba išauginta ar įvežta asmenų, neįtrauktų į tiekėjų sąrašą ar iš jo išbrauktų dėl Nuostatų reikalavimų pažeidimų, dalyvaujant aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams turi būti sunaikinta, jeigu ji neatitinka kilmės ir kokybės reikalavimų, arba panaudota ne miškų ūkio reikmėms, jeigu neatitinka kilmės reikalavimų.

Priedų pakeitimai:

1 priedas

2 priedas

3 priedas

4 priedas

5 priedas

6 priedas

7 priedas

8 priedas

9 priedas

10 priedas

11 priedas

12 priedas

13 priedas

14 priedas

15 priedas

16 priedas

17 priedas

18 priedas

19 priedas

20 priedas

21 priedas

22 priedas

23 priedas

24 priedas

25 priedas

26 priedas

27 priedas

28 priedas

29 priedas

30 priedas

31 priedas

32 priedas

33 priedas

34 priedas

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-681](#), 2004-12-24, Žin., 2005, Nr. 5-115 (2005-01-13), i. k. 104301MISAK00D1-681

Dėl aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-384](#), 2005-07-29, Žin., 2005, Nr. 94-3509 (2005-08-04), i. k. 105301MISAK00D1-384

Dėl aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-651](#), 2007-11-30, Žin., 2007, Nr. 128-5240 (2007-12-07), i. k. 107301MISAK00D1-651

Dėl aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-348](#), 2009-06-23, Žin., 2009, Nr. 77-3203 (2009-06-30), i. k. 109301MISAK00D1-348

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-43](#), 2010-01-13, Žin., 2010, Nr. 9-470 (2010-01-23), i. k. 110301MISAK000D1-43

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-952](#), 2012-11-21, Žin., 2012, Nr. 137-7023 (2012-11-27), i. k. 112301MISAK00D1-952

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

7.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-898](#), 2015-12-04, paskelbta TAR 2015-12-10, i. k. 2015-19569

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

8.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-859](#), 2016-12-07, paskelbta TAR 2016-12-08, i. k. 2016-28497

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

9.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-1006](#), 2017-12-15, paskelbta TAR 2017-12-18, i. k. 2017-20293

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

10.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-338](#), 2021-06-03, paskelbta TAR 2021-06-03, i. k. 2021-12758

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymo Nr. 521 "Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo